

Wetenschappelijke Nascholing UGent
Programma 2025-2026
Jaargang 12 UGent i.s.m. Gemeente Koksijde

Lessenreeks 1

De verdeelde Verenigde Staten

De Verenigde Staten van Amerika verkeren in een ongeziene politieke crisis, die door sommigen bestempeld wordt als een tweede burgeroorlog. Hoe is het zover kunnen komen? Waarom staan Republikeinen en Democraten lijnrecht tegenover elkaar en op welke manier vertegenwoordigen Joe Biden en Donald Trump totaal verschillende visies over essentie en missie van de natie? Gezien het mondiaal belang van de Verenigde Staten heeft de tweestrijd ook repercussies ver buiten de landsgrenzen. De hele wereldorde staat op het spel. In de eerste twee lezingen wordt ingegaan op de evolutie binnen de VS, de derde lezing handelt over de wereldwijde gevolgen.

Lezing 1: 17 november 2025

Em. prof. Kristiaan Versluys

Politiek en Ideologie in de Verenigde Staten

Amerika is als volksgemeenschap niet gebouwd op gedeelde afkomst, maar op gemeenschappelijke ideologische gronden. Deze ideologie is een veelgelaagd composiet – het product van historische accumulatie. Puriteinse inwijking in de zeventiende eeuw, verlichtingsdenken in de achttiende eeuw, immigratie uit Europa en het ontstaan van de ‘frontier’ in de negentiende eeuw zijn de samenstellende delen. Het ongeziene succes van Amerika is voor een groot deel toe te schrijven aan de invloed van deze ideologie, die zorgde voor samenhang en voor een vooruitgangsgeloof, gekristalliseerd in de “American Dream.”

Lezing 2: 24 november 2025

Em. prof. Kristiaan Versluys

Anatomie van de disfunctie

Wat zijn de factoren die de huidige extreme polarisatie verklaren? Waarom is de Amerikaanse ideologie haar bindende kracht verloren? Aan de basis van de huidige crisis liggen een aantal sociaal-economische factoren, met name de toenemende sociale ongelijkheid, hernieuwde raciale spanningen en een snelle evolutie in culturele en religieuze waarden. Deze spanningen worden onvoldoende opgevangen door een verouderd politiek bestel vol scheefftrekkingen en weeffouten, waarbij de opvattingen van de meerderheid slechts gedeeltelijk worden vertegenwoordigd. Tenslotte worden de tegenstellingen versterkt door de controversiële figuur van Donald Trump, die een hele nieuwe invulling wenst (en tot op zekere hoogte ook weet) te geven aan de presidentiële macht en verantwoordelijkheden.

Lezing 3 : 1 december 2025

Prof. Sven Biscop

De VS en de wereld

Voor een land dat zichzelf als “Number One” beschouwt, is de opkomst van een andere grootmacht zoals China haast een identiteitscrisis. Indien de VS niet langer de onbetwiste “leider van de vrije wereld” is, wie is het dan wel? Nochtans blijft de VS de grootste der grootmachten, niet in het minst omdat ze het meest baat heeft bij de huidige wereldorde, die ze op het einde van de Tweede Wereldoorlog zelf gecreëerd heeft. Amerika lijkt echter minder en minder in de eigen creatie te geloven. Blijft deze VS voor Europa de onvoorwaardelijke bondgenoot?

Lessenreeks 2

“Artificiële Intelligentie”

De onwaarschijnlijke successen van ChatGPT en andere chatbots hebben voor- en nadelen van Artificiële Intelligentie prominent in het daglicht geplaatst. Is AI een zegen of een vloek? Dienen of bedreigen AI-systemen de mensheid? In drie lezingen krijgen we meer uitleg over AI, machine learning en robotica.

Lezing 1: 23 februari 2026

Prof. Sofie van Hoecke

Artificiële Intelligentie (AI) en machine learning

In een tijdperk waarin Artificiële Intelligentie (AI) een onmiskenbare rol speelt in vrijwel alle aspecten van ons leven, doen we in deze les uit de doeken wat Artificiële Intelligentie (AI) is, kan en niet kan. Naast uitleg rond de essentie van AI, grenzen en potentieel, zal er ook aandacht zijn voor toepassingen in de gezondheidszorg en bedrijfswereld.

Lezing 2: 2 maart 2026

Prof. Tony Belpaeme

Robotica

Vaak wordt Robotica in één adem genoemd met Artificiële intelligentie (AI), want zijn robots niet gewoon slimme computers maar dan met sensoren en actuatoren? En als we in de laatste jaren zoveel vooruitgang hebben geboekt in de AI, waarom zien we dan niet een gelijkaardige vooruitgang in de robotica? Kortom, waar is mijn butlerrobot? In deze lezing wordt u meegenomen op een reis doorheen de geschiedenis van de robotica, leert u voor welke uitdagingen onderzoekers staan, en maakt u kennis met de Paradox van Moravec.

Lezing 3: 9 maart 2026

Prof. Sofie van Hoecke en prof. Tony Belpaeme

Uitdagingen en gevaren van AI

Samen kijken prof. Van Hoecke en prof. Belpaeme in deze derde les naar de uitdagingen van AI. Wat zijn de gevaren? Van kleine gevaren zoals het maken van een verkeerde voorspelling, tot gemiddeld grote gevaren zoals *deepfakes*, tot grote gevaren waarbij AI de wereld overneemt wat mogelijk het einde van de mensheid betekent. Hoe waarschijnlijk zijn deze gevaren allemaal? Hoe maken we AI betrouwbaarder? Hoe kunnen we ons beter informeren?

Lessenreeks 3

Ouder worden en zorgplanning

In deze drie lezingen wordt ingegaan op respectievelijk de medische, ethisch-maatschappelijke en juridische aspecten van ouder worden. Deze interdisciplinaire aanpak belicht een existentieel belangrijke kwestie en illustreert hoe wetenschappelijke inzichten niet alleen de dagelijkse realiteit beschrijven maar ook voor een deel beïnvloeden.

Lezing 1: 20 april 2026

Prof. Lies Lahousse

Gezond verouderen door inzichten vanuit bevolkingsonderzoek

De vergrijzing vormt één van de grootste uitdagingen van de 21e eeuw. Het raakt elk aspect van onze samenleving en heeft een immense impact op ons gezondheidszorgsysteem. Hoewel we met zijn allen langer leven, zijn die extra levensjaren liefst kwaliteitsvol. In deze lezing wordt daarom toegelicht wat we kunnen leren uit grootschalig onderzoek bij de bevolking om de factoren te identificeren die gezond verouderen mogelijk maken. In de Gezondheidsmonitor onderzoeken we in een populatie die representatief is voor de huidige samenleving en wordt blootgesteld aan de huidige omgevingsfactoren, hoe we ouderdomsziekten kunnen uitstellen. Als we zorg op maat willen voor ouderen vandaag en morgen, is het essentieel dat we deze data verzamelen en analyseren. De gezondheidszorg van de toekomst is namelijk meer persoonlijk, preventief, participatief en predictief. Technologische vooruitgang maakt het mogelijk dat we steeds meer kunnen meten en al dan niet met behulp van artificiële intelligentie kunnen analyseren om ziekte beter te voorspellen. Maar het integreren van al deze data om preventie en zorg te optimaliseren vormt een uitdaging. Via populatieonderzoek willen we een antwoord bieden en mee zorgen dat data de gezondheid van burgers ten goede komt.

Lezing 2 : 27 april 2026
Prof. Freddy Mortier

Ouder worden en zorgplanning: ethische aspecten

COVID-19 heeft gezorgd voor een boom van publicaties waarin de rationering van zorg voor ouderen op basis van enkel en alleen hun leeftijd is bepleit. Argumenten om dat te doen zullen in de toekomst steeds vaker opduiken. De combinatie van een langer levende en tegelijk meer fragiele bevolking, met hogere maatschappelijke kosten voor de zorg en met wereldwijde schaarste van zorgpersoneel, zal “ethische” pleidooien voor systematische zorgbeperking in de hand werken. Dat zal komen bovenop het wetenschappelijk overvloedig gedocumenteerde *ageism* waarvan ouderen steeds meer het slachtoffer zijn. Ik wil vier benaderingen van de levensloop bespreken om gaandeweg een positie af te bakenen: (1) enkele versies van de *fair innings*-benadering (die zegt dat wie een bepaald aantal jaren geleefd heeft (zeg zevenzig), geen aanspraak meer mag maken op schaarse curatieve goederen); (2) het beginsel van de *age indifference* (John Harris) (dat zegt dat leeftijd op zich geen moreel aanvaardbare discriminatiegrond voor de toegang tot gezondheidsmiddelen mag zijn); (3) de *prudential life span* benadering (Norman Daniels) (die vertrekt van de vraag hoe een rationele actor haar goed differentieel zou proportioneren over een heel leven heen); (4) benaderingen vanuit *intergenerationele rechtvaardigheid* (die toelaten de toegang van generatie X tot gezondheidsgoederen te beperken op grond van de belangen van generatie X + 1 en eventueel verder). Zorgplanning vooraf krijgt wat mij betreft ethisch een plaats in een *prudential life span* benadering, die leeftijdsindifferent is en de *empowering* autonomie van de persoon centraal stelt.

Lezing 3: 4 mei 2026
Prof. dr. Annelies Wylleman

Zorgvolmacht – erfrecht

Sinds 1 september 2014 kan elke burger die nog wilsgeschikt is, zelf beslissen wie in zijn plaats mag handelen en voor hem mag zorgen eens zijn fysieke of mentale gezondheid het niet meer toelaat om dit zelf nog te doen. Daartoe kreeg de volmacht als buitengerechterlijke bescherming, ook wel de zorgvolmacht genoemd, een wettelijke regeling.

In deze lezing wordt verduidelijkt wat het belang is van dergelijke zorgvolmacht en waarin deze volmacht verschilt van een gewone volmacht. Tegelijk wordt verduidelijkt welke juridische bescherming bestaat voor burgers die wilsongeschikt zijn, en geen zorgvolmacht geregeld hebben.

Ook het erfrecht werd in 2018 grondig hervormd. In welke zin deze hervorming de draagwijdte van uiterste wilsbeschikkingen gewijzigd heeft, komt eveneens aan bod.